

elvék szerint nem létező egyházi ünnep megtartására akarnának köteleztetni. Nem terjeszkedem ki arra, hogy e fölvetésvagy egész működésem kizárja, mint fennálló törvényeink is lehetetlenné teszik az ily törekvést. De miután igen nagy súlyt helyezek arra, hogy mindaz mellőzve legyen, a mi bár csak ürügyet is szolgáltatna arra, hogy hazánkban a különböző hitefelekeztek közötti kölcsönösség s azon alapuló jó egyetértés megzavarassék, vagy a vallásszabadság biztos élvezete iránti meggyőződés s abból eredő lelki nyugalom megrendítessék, fennidézett rendeletemet ezennel visszavonom s hatályon kívül helyezem; fentartván magamnak, hogy a magyar államiság szem pontjából ama rendelettel egyedül elérni akart célra, esetleg a törvényhozás közbejöttével is, a szükséges intézkedéseket megtegyem. Trefort.

A keleti kérdés.

Az alkudozások még folynak és így a béke-remények is, bár nagyon halványan, de még mindig élnek, s legújabb Suvalov gr. londoni orosz nagykövét utazásához fűződnek. Azt minden oldalról beismerik ugyan, hogy Anglia egyáltalában nem enged eredeti követeléséből, Oroszország még kevésbé, — de mivel mindenki él, míg meg nem halt, tehát a békében is biznak, míg el nem sült az első ágyú.

Bécsi és berlini tudósítások a békésebb kilátásokat oly módon hozzák kapcsolatba Suvalov gr. utazásával, hogy a legújabb tárgyalások — állítólag ismét a német kabinet közvetítése mellett, tulajdonképpen nem is a kongresszus, hanem a sant stefanoi szerződés két legvitásabb pontja fölött folynak és a békepárti Suvalov gr. földadata megnyerni a cárt az Angliával való kiegyezésnek.

E két pont: Bulgária határai és Kars, meg Batum átengedése.

Bulgáriát illetőleg Anglia azt kívánja, hogy a portának hagyassék meg a lehetőség, miszerint saját területén közlekedhessék különböző tartományai, Bulgária tehát ne terjedjen egészen az aegaei tengerig. E kérdésben Franciaország és Ausztria-Magyarország is támogatja az angol kabinetet és támogatja különösen a — rodopei mo hamedán fölkelés.

Ha e kérdésekre nézve meggyőzés jó létre, akkor a kongresszus egybeül, ha nem, akkor szó sem lehet többé róla.

Mire a legislegújabb tárgyalások véget érnek, akkorra az angol csapatösszontositás már be lesz fejezve. És ekkor aligha fog aztán sokáig tartani a kétes állapot, mert az angol praktikus nép, jól tudja, hogy nemcsak az idő pénz, hanem a hadsereg hadilábon való tartása is nagyon sok pénz!

Bukarestből azt jelentik, hogy Galacból Gyurgyevóba főnyomosan szállítanak új, meg új orosz tartaléksapatokat. Gyurgyevóban és környékén 10 ezer orosz tartalékos helyeznek el.

Figyemre méltó egyébiránt, amit Pitestiből egy magyar hazánkfia ír a „H.”-nak a következőképen.

Nekünk itt Oláhországban valóban úgy látszik, hogy az egész ugynevezett oláh és muszka viszonyok feszültsége, elmérgesedése csak szimuláció, „Vakulj magyar”-féle komédia.

Nem győlöli az oláh a muszkat, sőt még most is szereti, s jobban ragaszkodik hozzá — legalább a vöröspárt nagyrésze — mint a réá nézve szenvedhetetlen magyarhoz. Neki nem Bessarábia, hanem Transylvánia kell. Vagy mit keres túl az Olton a Vaskapu felé koncentrált oláh hadsereget? S midőn az orosz csapatok fenyegetik Bukurestet: miért marad ülve a kamara, s miért nem vérteti magát saját katonaságával?

A muszka hatalom pressiója alatt, nem nagy fáradságba kerül az oláh kormányoknak, az új egyezmény részére megnyerni a szavazók többségét. Hogy aztán a muszka szuronnyerdők árnyékában, helykén nyomuljanak az oláh csapatok után, kik akkorára már Hunyad, Fehér-, és Zarándme gyékben — tehát épen a legmagyarfallobb vidékek hegységei közt — bizony, bizony nem kevés olajat önthetnek a tüzre.

Vagy megcsalja Bratianu kormánya hazáját, s eladja Bessarabiát, vagy Magyarországot akarja megcsalni. Kasszandra kinevetetett s mégis igaz volt.

Monarchiánk katonai akciója.

Budapesten és Bécsben már a legközelebbi napokban a törvényhozó testületek elé kerül a 60 millió rendkívüli hitel kérdése s ezzel bevezetik monarchiánk katonai akciója. Egyelőre intézkedései tisztán védelmi jellegűek: örömmel konstatálhatjuk továbbá azt is, hogy Bosznia megszállása nem áll első sorban a varható rendszabályok között, sőt félhivatalos közlések szerint e megszállás nincs is napi minden, mert a tárgyalások a portával még folynak s remélhetőleg kielégítő megoldásra fognak vezetni. Igen is sürgősnek ismertett föl ellenben az erdélyi határok megerősítése és katonai megszállása, ugyszintén, mint értesülünk — katonai intézkedések északkelet felé Galiciában. Ez ügyre vonatkozólag a következő részletesebb közleményeket olvassuk:

Bécsből írják a „P. L.”-nak:

„A 60 millió kölcsön fedezését mindenestre még e hét folyamában fogják kivánni; a kormány

előbb csak elől akarja terjeszteni pártjában a kiegyezési ügyet s akkor fogja szóba hozni a hitel kérdését. Nem a boszniai ügy indította gr. Andrást a hitel szorgalmazására; ezen ügy, melynél csak a menekültek hazaszállítása feltételeiről van szó, történjék az a porta akartával, vagy anélkül, osztrák-magyar csapatok fedezete alatt, vagy anélkül, csak másodrendű. Egetővé vált azonban az állapot Erdélyben és a Boche di Cattaro táján. Erdélyben ugyszólván nincs katonaság, egyetlen erődített helye, igazán neveltség, a Kárpát szorosai teljesen nyitva állanak s ha holnap, nem is szólva netáni ellenséges betörésről, az oroszok elől hátráló román csapatok Erdélyben keresnek menekülést, akkor nem lehetne őket lefegyverezni, vagy internálni, hanem kérni kellene egész aláztossággal, hogy méltóztatnának fegyvereiket valahová letenni és magukat beszállásolni, a mint uri kényelmök csak megkívánja. Ugyanazért az ottani katonai parancsnok Ringelsheim altábornagy a legsürgősebben kérte, hogy kellő haderejt küldjenek oda, mivel ő ellenkező esetben a történelmet nem vállal semmi felelőséget. A Boche-ban meg oly állapotok vannak, melyek már nagyon is hasonlítanak az anarchiához s ezen felül még a katolicus és mohamedán albanok elkeseredése a montenegróiak ellen oly fokra hágtott, hogy minden pillanatban vésszes összeütközésektől lehet tartani.”

Ezzel meggyezőleg írja az „Ell.”: „Tévednek azok, a kik azt hihetik, hogy főképen Bosznia és Hercegovina okkupációja van célul kitűzve. Igaz ugyan, hogy szükségesnek mutatkozik az ez irányban való akció is, de szándékba vett katonai rendszabályok egyelőre másfelé irányulnak. Mindenekelőtt valószínűleg a lesz céljuk, hogy minden eshetőséggel szemben biztossítsák az erdélyi határt és védelmi állapotba helyezzék az ottani szorosokat: erre nem szükséges ugyan valami nagy költség, de valami mégis csak kell. Az elővigyázati rendszabályokat nem lehet továbbra elodázni, sőt ha a monarchia egyáltalában akcióba fog lépni, a legelső és mulasztatlan főtétel, hogy elégséges erővel és hatalommal lépjen föl Erdélyben.”

Bécsből még a következőket jelentik: Mihelyt Ausztria-Magyarország csapatai Erdélyben összpontosítja s a monarchia délkeletén, határait megóvándó, katonai rendszabályokat létesít az anarchia megfékezésére, azonnal körlevélben fogja értesíteni a hatalmakat, hogy a tett intézkedésekről, mint azok indokairól s még egyszer hangsúlyozni fogja, hogy Ausztria-Magyarországot hódításszorg, vagy dicságvagy nem vezeti, de kötelessége és szándéka nem tőni közvetlen szomszédságában oly állapotot, mely saját államéletére nézve is a legnagyobb nyugaltsággal állandó forrása s helye e kötelesség teljesítésében az a tudat vezérli, hogy Európa intencióival összhangban a rend, a civilizáció és a humanitás ügyének tesz szolgálatot. (N. H.)

Háromszékmege közigazg. bizottsága gyűlése május 7-én.

Mihály István kir. adófelügyelő jelentése.

Tekintetes közigazgatási bizottság!

Van szerencsém szokott tisztelettel jelenteni, hogy e megye területén idei április havában egyenes adóban befolyt 17,835 frt 40 krral szemben mult év hasonlóságában előtűtetett 20,633 frt 99 kr hasonlításával 2798 frt 59 kr hiány mutatkozik, de remélem, miszerint e mulasztás részben mult hól 17-én 277. szám alatt elhatározott felősség alkalmazásának érvényre juttatásával, részben pedig a pontos adófizetők jó hajlamu eljárása által helyre fog hozatni.

Együttal előterjesztem az engedélyezett adófizetési időhaladékokról szerkesztett jegyzéket, említett érdemelvén, hogy házadómentességi engedély nem fordult elő.

Vajna Sándor kir. tanfelügyelő jelentése.

Mult ápril hól 2-ről a jelen időpontig terjedőleg e megye népközlügyi mozzanatairól a következő pontok állat van szerencsém előterjesztést tenni.

1. Azon sajnos meghasonlás, mely a kézdimartonfalvi polgári község tagjai között az ottani elemi leányiskolai tanítónő fizetésére vonatkozólag még a mult év folytatn felmerült, s melynek meg szüntetésére a tñts. közigazgatási bizottság ugyan akkor a szükséges intézkedéseket folyamatba indította, közlebbi adatok szerint a tanügy nyilvános hátrányára a békés kiegyenlítés helyett tovább folytatást látszik nyerni, a mint ez az itt előadandó tényállás rövid vázlatából világosan ki fog tűnni. Nevezett község ugyanis még az 1871. évi szeptember hól 6-án 4354. sz. a. kiadott törvényhatósági engedély folytán felhatalmazást nyert volt, hogy a tulajdonát képező „Sás” nevű közhelyet egy községi leányiskolai alap javára elárverezhesse.

Ennek megtörtént: után, megelőző folyamodás közbejöttével 1876. jul. 4-én tartott képviselői gyűlésében elhatározta, hogy a keblvi ev. ref. hitközség által az 1871. tanév kezdetén beállított leánytanítónő pénzfizetéséhez évenként akkora összeggel járul, a mennyi nevezett hitközségnek e célra fordítható jövedelmét 400 forintra pótlandja.

E határozatát a kérdésben forgó tanévre fennebbi módon megírt segély tetteleges kiszolgáltatása által érvényesítette is.

A következő 1877. év szeptemberhava 11-én e célból tartott képviselői gyűlésben, azonban előbbi határozatától előlva kimondotta, miszerint jövőben a leánytanítónő pénzfizetéséhez csak annyival kíván járulni, a mennyi az évi fizetést 300 forintra egészíti.

A közigazgatási bizottság a sérelmes fél folyamodására felhívta tehát a községi előjáráságot egyfelől a korábbi két oldalú szerződés természetével bíró — községi határozat megváltoztatásának indokolására, valamint másfelől a kitűzött nevelési célra engedélyezett pénzalap állásának s miképi biztosításának okmányolt kimutatására azon hozzá tétellel, hogy addig is mig e kérdésben véglege sen döntene, a tanítónő fizetésnek 400 forintra pótlását ismerje köteles feladatának.

A községi előjárás azonban a helyett, hogy a közigazgatási bizottság ezen felhívásának teljesen eleget tenni igyekezett volna, e végre idei ápril hól 2-án összehívott képviselői gyűlésben ez ügyet újból tanácskozási tárgyává tette s azon fen tartással, hogy a 400 frt, kiegészítésére szükségelt segély még a jelen tanévre kiadatik ugyan, de azontul az évi pénzfizetési segélyezés csak a 300 frt. kiegészítéséig fog terjedni, újabb s a sérelmes félnek ismételt panaszra okot szolgáltató határozat eszközölt. Az ügy így alakban újabb folyamodás tárgya lett s a felhozott panaszok alapján a közigazgatási bizottság eldöntésére vár. A tanügy érdekében ohajtandó volna azonban, hogy Martonfalva községének hazafias érzésű lakossága kibontakozva a kicsinyes nézeteltérések nyugyeiből, közügyi nemes buzgalmán gyakorló helyeül a békés egyetértés háládatosabb terét választaná!

2. A nagyborosnyai, málnási, zaláni, rétyi, árapataki, nyéni, erődi községi népiszkoláknak felekezetiből lett átalakulása alkalmával, a sepsi református egyházmegyei esperesi hivatal részéről oly mulasztások előfordulásáról tétvéven ismételt betérjesztés, melyek fennálló törvényeink értelmében az egyes hitefelekeztek autonomicus jogaival szemben sérelmet képezni látszanak: ez okból nevezett községekben lévő ref. hitefelekezeti előjárások egyenként felhívtak netaláni sérelmeik részletes felfejtésére s egyszersmind az orvosiás módzatainak is megjelölésére, hogy ennek alapján az utólagos helyre igazítás érdekében a kellő lépések megtételteszenek s a községi népiszkolai tanintézetekkel szemben néha szándékosan élesített felekezeti tartózkodásnak tápláléka ez által is kevesbitessék.

3. S. Sztygyörgy városközség által felállítatni tervezett polgári leányiskola-ügyet illetőleg van szerencsém tudomásul hozni, miszerint nevezett városközség abeli kérelme, hogy községi felső leányiskolájának négy osztályu polgárvá alakítása folytán alkalmazandó tanerők az iskolaszék által válasszassanak, figyelemmel arra, hogy a kinevezési jogot minden államségéllyel fentartott községi felső nép- és polgári iskolánál vallás és közköztartási miniszter ur ó nagyméltósága magának tartotta fenn annyival kevésbé volt teljesíthető, mivel ezen intézet költségfel legnagobb részben az állam által fedeztetnek; mindazonáltal tekintettel a városközség felterjesztésben felhozott indokokra megengedte ó nagyméltósága, hogy Sepsi-Sztygyörgy város községi iskolaszéke a szóban forgó leányiskolánál ugy az 1877. évi szeptemberhól 7-én 22544. sz. a. kelt miniszteri rendelettel, valamint jövőben is rendszeresített tanítói, tanítónői és segédtanítói állomások betöltése céljából szükséges pályázat kihirdetése s annak alapján az említett tanerők kinevezése végett hármas kijelölést tessenek. Végül a tervezett polgári iskola szabályozás élethe léptetése a több időt igénybe vevő előintézkedések miatt a jövő 1878. tanév elejére lett elhalasztva.

4. Téglás Gábor, dévai állami reáltanodai tanár „A természet raj az bécsi világtárlaton, különös tekintettel középtanodáink s népiszkoláink szükségleteire” című művéből e tankerületben levő polgári, felsőbb nép- és állami elemi iskolák között leendő kiosztás végett 5 példányt küldtetvén meg, e példányok a k.-vásárhelyi báróthi, sepsi-sztygyörgyi polgári és a kovásznai állami elemi leányiskolák között osztattak ki.

Hasonlólag az erdélyi gazdasági egylet válasszmánya által ajándékozott „Erdélyi gazda” című szaklap 1877. évi folyamának példányai a zágoni, papolci, barátosi, kovásznai, lécfalvi, dálnoki, árkosi ilyefalvi népiszkolai könyvtárak gyarapítására fordítottak.

5. Örömmel van szerencsém jeleníteni azt is, miszerint vallás és közköztartási m. k. miniszter ur ó nagyméltóságának közlelbbi kegyes engedélyezése folytán a k.-vásárhelyi „Erzsébet” árvalány nevelő intézet 600 frt építési, az ilyefalvi községi iskola 210 frt. iskolafenntartási pótlólagos államségélyben, az Árkosi községi elemi iskola pedig Veres György ottani buzgó iskolaszék elnök közbenjárása mellett 740 frt. építési államségély és 600 frt. kamat nélküli államkölcsönben részesítettek.

6. Sajnálatos kell jelenítenem azt is, miszerint a nyéni községi iskolánál a roncsolt toroklob miatt a tanítás rendes folyamata, mely a tanév elején ugyan ezen betegség folytán huzamosan akadályozva volt, mult ápril hól 10-ről jelentés szerint az ottani községi előjárás által újból beszűntetett.